

VENDIM
Nr. 5, datë 5.2.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:
Bashkim Dedja kryetar i Gjykatës Kushtetuese

Vladimir Kristo	anëtar i	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“

me sekretare Edmira Babaj, në datën 14.10.2014 mori në shqyrtim, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 32/4 Akti që u përket:

KËRKUESE: Gjykata e Apelit Tiranë

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, Këshilli i Ministrave

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën, i nenit 18 të ligjit nr. 9235, datë 29.07.2004 “Për kthimin dhe kompensimin e pronës”.

BAZA LIGJORE: Nenet 134/1, shkronja “d” dhe 145/2 të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë dhe neni 68 i ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Besnik Imeraj, shqyrtoi dokumentet e paraqitura dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Komisioni i Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (KKKP) Qarku Shkodër, me vendimin nr. 1086, datë 29.05.1996, mbi bazën e kërkesës së bërë nga trashëgimtarët e ish- pronarit Ruzhdi Duli (Qershizi), midis të tjerash, ka vendosur *“të njohë pronësinë, në zbatim të nenit 16, të një sipërfaqeje prej 1188 m2 e zënë me rrugë e trotuar.”*

2. Me daljen e ligjit nr. 9235, datë 29.07.2004, i ndryshuar, paditësit Ruzhdi Duli, Lumnije Lika etj, i janë drejtuar organit administrativ Zyra Rajonale e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (ZRKKP) Shkodër, duke kërkuar ndryshimin pjesërisht të vendimit nr. 1086, datë 29.05.1996 të KKKP-së Qarku Shkodër, me pretendimin se një pjesë e kësaj sipërfaqeje është e lirë, ndaj si e tillë duhet të kthehet në natyrë. Me vendimin nr. 398, datë 16.10.2008, ZRKKP-ja Shkodër ka vendosur: *“Rrëzimin e kërkesës me objekt ndryshimin pjesërisht të vendimit nr. 1086, datë 29.05.1996 të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave Qarku Shkodër.”*

3. Kundër këtij vendimi nuk është paraqitur ankim administrativ pranë Agjencisë së Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (AKKP) Tiranë, por trashëgimtarët e ish-pronarit Duli i janë drejtuar gjykatës me padi me objekt kërkitimi ndryshimin e vendimit nr. 1086, datë 29.05.1996 të KKKP-së Qarku Shkodër.

4. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 771, datë 01.02.2013, ka ndryshuar pjesërisht vendimin nr. 1086, datë 29.05.1996 të KKKP-së Qarku Shkodër, në pikën 1 të tij, si dhe vendimin nr. 398, datë 16.10.2008 të ZRKKP-së Shkodër, duke vendosur që nga sipërfaqja e kompensuar prej 1188

m² të kthehet një pjesë e saj prej 275 m², me konfiguracion sipas skicës së aktit të ekspertimit të administruar në gjykim.

5. Ky vendim është ankimuar nga palët e paditura në proces, AKKP-ja Tiranë dhe Avokatura e Shtetit, të cilat kanë pretenduar edhe se pala paditëse në procesin gjyqësor nuk ka paraqitur ankim në gjykatë ndaj vendimit të organit administrativ brenda afatit 30-ditor që parashikon ligji dhe për pasojë padia duhej të rrëzohej si e parashkruar.

6. Në ligjin nr. 9235, datë 29.07.2004 “Për kthimin dhe kompensimin e pronës” (ligji nr. 9235/2004), parashikohet kontrolli i ligjshmërisë së vendimeve të ZRKKP-së si nga organi më i lartë administrativ, AKKP-ja, ashtu edhe në rrugë gjyqësore. Më konkretisht, neni 18 i ligjit parashikon: “*Kundër vendimit të AKKP-së, subjekti i shpronësuar ose Avokati i Shtetit ka të drejtë të bëjë ankim, brenda 30 ditëve nga njoftimi i këtij vendimi, pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, sipas rregullave të Kodit të Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë.*”

7. Gjykata referuese, gjatë shqyrtimit të ankimit kundër vendimit nr. 771, datë 01.02.2013 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 3221/845 regj, datë 31.03.2014, ka vendosur pezullimin e gjykimit të kësaj çështjeje dhe dërgimin e saj Gjykatës Kushtetuese, në bazë të nenit 145/2 të Kushtetutës, për kontrollin e pajtueshmërisë me Kushtetutën të nenit 18 të ligjit nr. 9235/2004.

II

8. **Gjykata referuese** në vendimin e saj për pezullimin e çështjes ka parashtruar këto shkaqe për të mbështetur pretendimin e saj për shfuqizimin e normës së kundërshtuar:

8.1 Zbatimi i nenit 18 të ligjit nr. 9235/2004 cenon parimin e sigurisë juridike, për shkak të paqartësisë së normës juridike, por edhe të pranisë së kontradiksionit me normat e tjera ligjore që zbatohen në çështjen e kthimit të pronave.

8.2 Është e njohur për doktrinën dhe jurisprudencën e Gjykatës Kushtetuese domosdoshmëria e formulimit të qartë të normave ligjore. Një rregullim i pasaktë i normës ligjore, që i lë shteg zbatuesit për t’i dhënë asaj kuptime të ndryshme dhe me pasoja, nuk shkon në përputhje me qëllimin, stabilitetin, besueshmërinë dhe efektivitetin që synon vetë norma juridike.

8.3 Ky rregullim juridik i normës së sipërcituar nuk shkon në të njëjtën linjë me unifikimin që Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë u kanë bërë padive që kanë për objekt çështjet e kthimit të pronave.

8.4 Zbatimi i nenit 18 të ligjit rezulton, në fakt, të jetë “shfuqizuar” nga vendimi nr. 4, datë 10.12.2013 i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë (vendimi nr. 4/2013). Me këtë vendim, i cili është i detyrueshëm për t’u zbatuar nga gjykatat, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë kanë unifikuar qëndrimin e tyre, duke vlerësuar se “*kur në objektin e gjykimit kundërshtohet vendimi i KKKP-së apo AKKP-së, kjo çështje do të konsiderohet si mosmarrëveshje civile dhe do të shqyrtohet nga gjykata që ka kompetencë gjykimin e mosmarrëveshjeve civile.*”

8.5 Kolegjet e Bashkuara, me zgjidhjen e dhënë, i kanë hequr kompetencën kësaj gjykate, duke e dërguar shqyrtimin e çështjes në gjykatën e vendit ku ndodhet prona.

8.6 Në një kohë që vendimi i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë i konsideron çështjet me objekt kundërshtimin e vendimit të AKKP-së, si mosmarrëveshje civile dhe jo si mosmarrëveshje administrative, Gjykata Kushtetuese ka pranuar se AKKP-ja dhe drejtori i saj, është një organ administrativ, në dallim nga KKKP-ja, që nuk është e tillë.

9. **Subjektet e interesuara dhe Këshilli i Ministrave**, në parashtrimet e tyre me shkrim drejtuar Gjykatës, kanë prapësuar sa më poshtë:

9.1 Gjykata referuese nuk ka arritur t’i ngrejë kërkimet e saj në nivelin e parashtrimit të arsyeve serioze për jokushtetueshmërinë e normës së kundërshtuar.

9.2 Gjykata referuese ka shmangur haptazi dispozitat që e lejonin atë të zgjidhte çështjen në themelin e saj. Për më tepër, gjykata referuese nuk ka bërë asnjë tentativë për të interpretuar dispozitën në

përputhje me Kushtetutën. Ajo nuk ka asnjë pengesë për ta zgjidhur çështjen e pikërisht për këtë arsye kjo kërkesë duhet të rrëzohet.

9.3 Neni 18 i ligjit nr. 9235/2004 dhe vendimi unifikues nr. 4/2013 janë në harmoni me njëri -tjetrin jo vetëm në kuptim të garantimit të të drejtave kushtetuese të subjekteve të parashikuara dhe thelbit të tyre, por sepse garantojnë edhe mjetet e duhura për gjykatat e juridiksionit të zakonshëm për të zgjidhur konfliktet, siç është ai objekt gjykimi në gjykatën referuese. Në këtë kuptim, siguria juridike është e garantuar.

9.4 Gjykata referuese nuk ka arritur të sjellë argumente të mjaftueshme për të ngritur në nivel kushtetues objektin e kërimit, duke e bërë këtë të fundit të papranueshëm.

Vlerësimi i Gjykatës

III

10. Kërkesa për kontroll incidental të normës ligjore, që përbën mjetin e aksesit të gjykatës së juridiksionit të zakonshëm në gjykimin kushtetues, rregullohet nga neni 145/2 i Kushtetutës, sipas të cilit, kur gjyqtarët çmojnë se ligjet janë në kundërshtim me Kushtetutën, nuk i zbatojnë ato, por pezullojnë gjykimin dhe ia dërgojnë çështjen kësaj Gjykate për t'u shprehur në lidhje me kushtetueshmërinë e saj. Në zbatim të kësaj dispozite kushtetuese, neni 68 i ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë" përcakton disa kushte, të cilat duhet të respektohen nga gjykata referuese për të iniciuar gjykimin incidental: së pari, gjatë një procesi gjyqësor ajo duhet të përcaktojë/identifikojë ligjin që zbatohet për zgjidhjen e çështjes konkrete (lidhjen e drejtpërdrejtë) dhe, së dyti, duhet të parashtojë arsye serioze për jokushtetueshmërinë e ligjit ose dispozitave të tij, duke referuar në normat ose parimet konkrete të Kushtetutës. Gjykata Kushtetuese (Gjykata) ka theksuar, gjithashtu, se para marrjes së vendimit të pezullimit të çështjes, gjykata referuese duhet të konkludojë se gjykimi që ka nisur nuk mund të përfundojë pa i dhënë përgjigje çështjes së kushtetueshmërisë së ligjit nga ana e Gjykatës Kushtetuese. (*shih vendimet nr. 5, datë 06.03.2009; nr. 13, datë 04.05.2009 dhe nr. 30, datë 17.06.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Gjykata ka theksuar se objekti dhe shkaqet e kërkesës me të cilat ngrihet çështja e kushtetueshmërisë përbëjnë thelbin (*thema decidendum*) e gjykimit kushtetues. Në këtë kuptim, Gjykata vëren se në objekt të kërkesës gjykata referuese ka kërkuar shfuqizimin si jokushtetues të nenit 18 të ligjit nr. 9235/2004, kurse referuar shkaqeve të kërkesës rezulton se ajo kërkon zgjidhjen e konfliktit ligjor midis vendimit unifikues nr. 4/2013 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë dhe normës së kundërshtuar, pasi, sipas saj, zbatimi i tij, i cili kundërshton këtë unifikim të ligjit nga Gjykata e Lartë, cenon standardin e sigurisë juridike, për shkak të paqartësisë së normës juridike, por edhe të pranisë së kontradiksionit me normat e tjera ligjore që zbatohen në çështjen e kthimit të pronave. Pra, në thelb, gjykata referuese ngre pretendime në lidhje me pajtueshmërinë me këto parime kushtetuese të nenit 18 të ligjit nr. 9235/2004 të pretenduar si antikushtetues.

12. Gjykata ka vlerësuar se siguria juridike, mbrojtja e të drejtave të fituara, si dhe e pritshmërive të ligjshme, si standarde kushtetuese të trajtuara vazhdimisht nga jurisprudenca kushtetuese, përbëjnë elemente të parimit të shtetit të së drejtës, të sanksionuar në nenin 4 të Kushtetutës. Parimi i sigurisë juridike, përfshin, krahas qartësisë, kuptueshmërisë dhe qëndrueshmërisë së sistemit normativ, edhe besimin te sistemi juridik, pa marrë për sipër garantimin e çdo pritshmërie për mosndryshim të një situate të favorshme ligjore. Besueshmëria ka të bëjë me bindjen e individit se nuk duhet të shqetësohet vazhdimisht ose të jetojë me frikë për ndryshueshmërinë dhe pasojat negative të akteve juridike, të cilat mund të cenojnë jetën e tij private ose profesionale dhe të përkeqësojnë një gjendje të vendosur me akte të mëparshme (*shih vendimet nr. 34, datë 20.12.2005; nr. 9, datë 26.02.2007; nr. 4, datë 12.02.2010 dhe nr. 24, datë 12.11.2008 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Parimi i sigurisë juridike kërkon domosdoshmërisht një formulim të qartë të normave ligjore, pasi

një rregullim i pasaktë i normës ligjore, që i lë shteg zbatuesit për t'i dhënë asaj kuptime të ndryshme dhe me pasoja, nuk shkon në përputhje me qëllimin, stabilitetin, besueshmërinë dhe efektivitetin që synon vetë norma juridike. Është kërkesë e parimit të sigurisë juridike fakti se një ligj në tërësi, pjesë apo dispozita të veçanta të tij në përmbajtjen e tyre duhet të jenë të qarta, të përcaktuara dhe të kuptueshme. Prandaj është detyrë e gjykatave ose organeve të tjera shtetërore e shoqërore, të ngarkuara me ligj, që mangësi të caktuara të një ligji t'i plotësojnë natyrshëm përmes interpretimit dhe zbatimit të tij në praktikë. Por që të realizohet një gjë e tillë, para së gjithash ligji duhet kuptuar saktë dhe drejtë. Prandaj duhet të dalë qartë qëllimi i hartimit të tij. Ai duhet të përcaktojë mjetet e ndërhyrjes, subjektet të cilave u drejtohet, raportet e caktuara të sjelljes dhe mënyrën e zbatimit të tij. Rezultati që synohet duhet të jetë i pritshëm dhe pasojat të parashikueshme për subjektet të cilave u drejtohet ligji në tërësi ose dispozita të veçanta të tij (*shih vendimet nr. 34, datë 20.12.2005 dhe nr. 31, datë 19.11.2003 të Gjykatës Kushtetuese*). Për të zbatuar drejt këtë parim kërkohet, nga njëra anë, që ligji në një shoqëri të ofrojë siguri, qartësi dhe vazhdimësi, në mënyrë që individët t'i drejtojnë veprimet e tyre në mënyrë korrekte e në përputhje me të, dhe, nga ana tjetër, të mos qëndrojnë statik nëse duhet t'i japë formë një koncepti, siç është ai i drejtësisë në një shoqëri që ndryshon me shpejtësi (*shih vendimin nr. 36, datë 15.10.2007 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Gjykata vlerëson se në rastin në shqyrtim gjykata referuese nuk ka ngritur në nivel kushtetuese pretendimet se normat kanë paqartësi, duke mos mundur të justifikojë, në këtë mënyrë, pretendimin për papajtueshmërinë me Kushtetutën të nenit 18 të ligjit nr. 9235/2004, të kundërshtuar. Përkundrazi, pretendimet e gjykatës referuese bazohen në argumentet se mes normës së kundërshtuar dhe vendimit unifikues të Gjykatës së Lartë ka një mospërputhje dhe se, sipas saj, neni 18 bie në kundërshtim me mënyrën se si është unifikuar ligji nga Gjykata e Lartë, si edhe se ka një kontradiksion mes normës së kundërshtuar dhe normave të tjera ligjore që zbatohen në çështjen e kthimit të pronave.

15. Në lidhje me pretendimin për përplasje mes normave ligjore në fuqi, Gjykata vlerëson se bazuar në nenin 131 të Kushtetutës në juridiksionin e saj hyjnë papajtueshmëria e ligjeve dhe akteve normative të organeve qendrore dhe vendore me Kushtetutën. Gjykata ka theksuar se nuk është detyrë e saj shqyrtimi i përplasjeve dhe papajtueshmërive mes dy ligjeve të ndryshme apo ligjeve dhe kodeve. Mënyra e të kuptuarit, e të zbatuarit të ligjit dhe e harmonizimit ndërmjet dispozitave të tij me ligje të tjera nuk janë çështje që i përkasin kontrollit kushtetues dhe, për rrjedhojë, nuk janë objekt shqyrtimi nga Gjykata Kushtetuese (*shih vendimet nr. 11, datë 27.05.2004; nr. 35, datë 10.10.2007 dhe nr. 2, datë 03.02.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Për sa u përket pretendimeve që lidhen me përplasjet që ka norma e kundërshtuar me vendimin unifikues, Gjykata ka theksuar se interpretimi i ligjeve është kompetencë e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm dhe sidomos e Gjykatës së Lartë. Në këtë kuptim, Kushtetuta i ka dhënë Gjykatës së Lartë autoritetin të njësojë ose ndryshojë praktikën gjyqësore, pra të mbajë qëndrime në çështje të veçanta, me qëllim unifikimin e vendimarrjes së gjykatave të zakonshme. Ky funksion ushtrohet nga Gjykata e Lartë duke tërhequr për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara çështje të caktuara. Kjo vjen si pasojë e pozicionit të saj si organi më i lartë i sistemit gjyqësor dhe lidhet me funksionin e përgjithshëm të saj për të siguruar uniformitetin e interpretimit të normave ligjore nga ana e gjyqtarëve të zakonshëm, përmes përcaktimit të linjave të interpretimit, të cilave gjyqtarët duhet t'u përmbahen (*shih vendimin nr. 6, datë 17.02.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Gjykata vëren se ndërsa norma ligjore e kundërshtuar rregullon çështjen e aksesit në gjykatë dhe afatin ligjor për të kundërshtuar vendimet e AKKP-së, vendimi unifikues ka rregulluar çështjen e kompetencës lëndore në disa raste të caktuara. Edhe pse ligji ka përcaktuar si gjykatë kompetente në raste të tilla Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë, ndërkohë që vendimi unifikues ka përcaktuar si të tillë gjykatën që ka kompetencën të gjykojë në themel mosmarrëveshjen civile, nuk është argument i mjaftueshëm për të vënë në dyshim kushtetueshmërinë e normës. Gjykata vlerëson, gjithashtu, se gjykata që zgjidh çështjen ka të gjithë hapësirën e nevojshme që t'u referohet normave ligjore në fuqi për zgjidhjen e çështjes, më konkretisht dispozitave përkatëse të Kodit të Procedurës Civile.

18. Në bazë të nenit 145 të Kushtetutës, gjyqtarët i nënshtrohen Kushtetutës dhe ligjeve, duke respektuar hierarkinë e burimeve të së drejtës. Bazuar në nenin 116 të Kushtetutës, marrëdhëniet midis normave juridike bazohen në raportin e mbi/nënvendosjes së tyre. Rendi juridik nuk është një radhitje e barasvlershme normash, por një sistem hierarkik, i cili përbëhet nga nivele të ndryshme vlefshmërie dhe në secilin prej këtyre niveleve qëndron një normë ose grup normash, duke përfutur kështu edhe fuqinë e caktuar juridike. Kjo piramidë aktesh normative ka në majë të saj Kushtetutën, e cila shërben si burim për aktet e tjera juridike (*shih vendimin nr. 3, datë 20.02.2006 të Gjykatës Kushtetuese*). Respektimi i hierarkisë së akteve normative është një detyrim që rrjedh nga parimi i shtetit të së drejtës dhe i koherencës në sistemin ligjor (*shih vendimin nr. 2, datë 03.02.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Gjykata konfirmon qëndrimin e saj se një çështje nuk hyn në sferën e kompetencës së Gjykatës nëse paraqet probleme apo kërkon vlerësime lidhur me vendosjen respektive hierarkike të normave në konflikt, të cilat si të tilla hyjnë në sferën e kompetencës së gjykatës referuese (*shih vendimin nr. 6, datë 17.02.2012 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se në rastin konkret, gjykata referuese, në thelb, i kërkon Gjykatës të përcaktojë se cili do të jetë ligji i zbatueshëm prej saj në çështjen konkrete në shqyrtim, çka është një çështje që nuk i përket juridiksionit kushtetues, por juridiksionit të zakonshëm gjyqësor, më konkretisht vetë kësaj gjykate, në zbatim të parimeve të përgjithshme të së drejtës.

20. Në përfundim, Gjykata rithekson se në vlerësimin e kushtetueshmërisë së ligjeve, ajo nisat nga prezumimi i pajtueshmërisë së tyre me Kushtetutën. Kjo do të thotë se lidhur me antikushtetueshmërinë e pretenduar duhet të parashtrohen argumente bindëse për t'i dhënë mundësi kësaj Gjykate të vlerësojë nëse zgjidhjet ligjore të zbatuara shkelin normat dhe vlerat kushtetuese. Në këtë kuptim, Gjykata vlerëson se gjykata referuese nuk ka arritur të paraqesë argumente bindëse për të mbështetur kërkesën e saj dhe, për pasojë, kërkesa është e pabazuar e duhet të rrëzohet.

PËR KËTO ARSYE:

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, shkronja “a”; 134, pika 1, shkronja “d” dhe 145 pika 2 të Kushtetutës, si dhe të neneve 68, 69, 70, 72 e vijues të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Fatmir Hoxha, Altina Xhoxhaj, Vitore Tusha, Besnik Imeraj, Fatos Lulo, Gani Dizdari.